

Alapjogok

Az Európai Unióban az alapvető jogok védelme egyrészt nemzeti szinten a tagállamok alkotmányos rendszerei, másrészt uniós szinten az Európai Unió Alapjogi Chartája által biztosított.

A strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága, amely nem európai uniós intézmény, hanem az Európa Tanács szerve, további védelmi szintet biztosít az emberi jogok európai egyezményében foglalt jogok feltételezett megsértése esetén.

Az Európai Unió Alapjogi Chartája több egyéni jogot és szabadságot határoz meg. Megerősíti az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatában kidolgozott, az emberi jogok európai egyezményében található jogokat, valamint más jogokat és elveket is, amelyek a tagállamok alkotmányos hagyományából és egyéb nemzetközi jogi eszközökből erednek.

A Charta, amelyet az összes tagállamot képviselő kormányzati és parlamenti képviselők szövegeztek meg, az Európa közös értékeit és alkotmányos örökségét tükröző alapvető jogokat határozza meg, mint amilyen a véleménynyilvánítás szabadsága, a vallásszabadság, illetve a gazdasági és szociális jogok. A Charta újabb, úgynevezett „harmadik generációs” jogokat is tartalmaz, például az adatvédelemhez való jogot és a megfelelő ügyintézéshez való jogot.

Ha úgy érzi, hogy megsértették az alapvető jogait, lehetősége van arra, hogy különféle tagállami intézményektől vagy hatóságoktól, illetve bizonyos feltételekkel uniós szinten is, segítséget kérjen.

Ez a rész tájékoztatást nyújt azokról az intézményekről, amelyekhez alapvető jogok megsértése esetén fordulhat. **Ha szeretne részletesebben tájékozódni valamelyik tagállamról, válassza ki a kívánt ország zászlaját.**

Nemzeti szintű védelem

Az Európai Unió Alapjogi Chartája csak akkor alkalmazandó a tagállamokra, ha uniós jogot hajtanak végre. A tagállami – törvényhozó, végrehajtó és igazságszolgáltató – hatóságoknak csak akkor kell betartaniuk a Chartát, ha uniós jog végrehajtásáról van szó, tehát akkor, ha uniós rendeletet vagy határozatot alkalmaznak, vagy uniós irányelvet hajtanak végre. A tagállami bírácoknak – a Bíróság útmutatása mellett – csak akkor van hatáskörük biztosítani a Charta tagállamok általi betartását, ha a tagállamok uniós jogot hajtanak végre.

Ha egy helyzet nem kapcsolódik az uniós joghoz, akkor a nemzeti hatóságok, köztük a bíróságok feladata az alapvető jogok érvényesítése. A Charta alkalmazási körén kívül eső területeken az alapvető jogokat továbbra is az egyes országok alkotmányos rendszerei garantálják nemzeti szinten. A tagállamokban számos nemzeti szabály vonatkozik az alapvető jogokra, amelyek tiszteletben tartását a nemzeti bíróságok garantálják.

Valamennyi tagállam vállalt kötelezettségeket az emberi jogok európai egyezményének alapján, függetlenül az uniós jog szerinti kötelezettségeiktől. Ebből következően magánszemélyek utolsó lehetőségként – a nemzeti szinten rendelkezésre álló valamennyi jogorvoslati lehetőség kimerítését követően – a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához fordulhatnak, ha egy tagállam megsérti az emberi jogok európai egyezményében garantált valamely alapvető jogukat.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága [elfogadhatósági ellenőrző listát](#) hozott létre, hogy segítse a potenciális kérelmezőket abban, hogy saját maguk derítsék ki, lehet-e akadálya annak, hogy a Bíróság megvizsgálja a panaszukat.

Uniós szintű védelem

Az Európai Bizottság szerepe

Az Európai Unió Alapjogi Chartája az uniós intézmények valamennyi fellépésére alkalmazandó. A Bizottság szerepe, hogy jogalkotási javaslataival tiszteletben tartsa a Chartát. Minden uniós intézmény (különösen az Európai Parlament és a Tanács) felelős azért, hogy tiszteletben tartsák a Chartát a jogalkotási folyamat során.

A Charta csak akkor alkalmazandó a tagállamokra, ha azok uniós jogot hajtanak végre. Ha egy egyén úgy véli, hogy egy nemzeti hatóság megsértette a Chartát az uniós jog végrehajtása során, panasszal fordulhat a Bizottsághoz, amely hatáskörrel rendelkezik ahhoz, hogy kötelezettségszegési eljárást indítson a tagállam ellen.

A Bizottság nem igazságszolgáltatási szerv, és nem lehet fellebbezéssel fordulni hozzá a nemzeti vagy nemzetközi bíróságok határozatai ellen. Főszabály szerint nem vizsgálja az egyedi ügyek kimenetelét sem, kivéve, ha ez fontos az uniós jog tagállamok általi helyes alkalmazásának biztosításához. Ha a Bizottság szélesebb körű problémát észlel, kapcsolatba léphet a nemzeti hatóságokkal, hogy azok orvosolják a problémát, és végső esetben beidéztesse az adott tagállamot a Bíróság elé. Ezeknek az eljárásoknak az a célja, hogy a szóban forgó nemzeti jogszabály, illetve a nemzeti közigazgatási szervek vagy bíróságok valamely gyakorlata igazodjon az uniós jog követelményeihez.

Az Európai Unió Bírósága

A luxembourgi székhelyű Bíróság az Európai Unió egyik intézménye. A Szerződések, a Charta és az uniós jog vonatkozásában a legfőbb hatóság. Gondoskodik arról, hogy ezeket ugyanúgy értelmezzék és alkalmazzák az egész Unióban, és arról, hogy az uniós intézmények és a tagállamok megtegyék, amit az uniós jog előír a számukra.

Ha az egyének vagy a vállalkozások úgy vélik, hogy az uniós intézmények valamely, őket közvetlenül érintő intézkedése megsérti alapvető jogaikat, az ügyet a Bíróság elé vihetik, amely bizonyos feltételek esetén hatáskörrel rendelkezik az ilyen intézkedések megsemmisítésére. Az egyének azonban nem indíthatnak pert egy másik (természetes vagy jogi) személy vagy egy tagállam ellen a Bíróság előtt.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága

A Lisszaboni Szerződés hatálybalépése megköveteli, hogy az Európai Unió csatlakozzon az emberi jogok európai egyezményéhez. Amikor ez a folyamat lezárul, azok az egyének, akik úgy vélik, hogy az Unió megsértette emberi jogaikat, a nemzeti szinten rendelkezésre álló valamennyi jogorvoslati lehetőség kimerítése után szintén az Emberi Jogok Európai Bírósága elé vihetik majd az ügyüket. Ez további bírósági ellenőrzést fog bevezetni az Unióban az alapvető jogok védelmét illetően.

A honlapot az Európai Bizottság tartja fenn. Az ezen az oldalon található információ nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság hivatalos álláspontját. A Bizottság semmilyen felelősséget vagy kötelezettséget nem vállal az e dokumentumban foglalt vagy említett információk és adatok tekintetében. Kérjük, az európai oldalak szerzői jogi szabályai vonatkozásában vegye figyelembe a jogi nyilatkozatot.

Utolsó frissítés: 18/01/2019